



**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1627

V. An Pontifex aliquando ab ea potestate exciderit & degenerarit in
Antichristum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

exuiæ priuari potest. Est itidem communior sententia speciatim eorum, quos pro sequenti pronuntiato adducemus; quamquam nec ceteris Theologis hoc aduersari videatur, qui communiter docent, supposita cognitione & sententia Ecclesiæ, de notoria Pontificis hæresi, eum ab ipso Deo sua potestate priuari. Ratio est; tum quia Pontifex suam potestatem habet & accipit non ab Ecclesia, sed immediate ab ipso Deo, supposita tamen legitima electione, velut conditione requisita, ut dictum & omnes communiter fatentur. Tum quia Pontifex nulum habet superiorem in terris, à quo directe iudicetur; quando ipse est caput supra vniuersam Ecclesiam, adeoque etiam supra ipsum Concilium generale, ut dicitur dub. 8.

174 V. In casu tamen notoriæ, & palam diuulgatæ in Ecclesia hæresis, quæ nulla tergiversatione celeri possit, probabilis videtur, Pontificem ipso facto, ipsoque iure diuino, etiam ante sententiam & cognitionem Ecclesiæ declaratoriam criminis, excidere sua potestate. Ita habet communior sententia antiquiorum Theologorum, speciatim Turrecrematæ lib. 2. cap. 102. & lib. 4. part. 2. à cap. 18. Paludani Opuseul. de potestate Papæ, Driedonis de libert. Christi, cap. 14. Castro lib. 2. de iusta hæret. punitione cap. 22. & 23. Salmeronis tom. 12. tractat. 83. & ex Canonistis, Augustini de Ancona de potestate Papæ a 5. Simanchæ Institut. Catholic. cap. 21. Iacobatij lib. 7. de Concilijs a. 1. quos sequitur Gregorius de Valentia hic quæst. 1. punct. 7. §. 41. Et si contrarium sentiant Caietanus de auctoritate Papæ cap. 18. & 19. Sotus in 4. dist. 22. quæstion. 2. art. 2. Canus lib. 4. locorum. cap. vltim. ad 12. Corduba lib. 4. quæst. 11. & alij recentiores, qui docent, Pontificem nec in casu hæresis quidem excidere sua potestate, ante sententiam Ecclesiæ declaratoriam criminis.

Nituntur, inter alia, etiam dicto Clementis epist. 1. quasi dixerit, hæreticum Papam esse deponendum. Sed ego plus in ea epistola non inuenio, quam hoc: *Ipsi autem Episcopi, si exorbitauerint, ab istis (subditis) non sunt reprehendendi, vel arguendi; sed supportandi, nisi in fide errauerint.* Quod generatim de Episcopis pronuntiatum, suo etiam modo, & iuxta sensum nostræ assertionis, facile etiam Summo Pontifici applicari potest.

175 Ratio esse debet: quia in casu hæresis notoriæ, necesse est, tum ob præceptum Christi & Apostolorum, præcipientium, hæreticos esse vitandos, ut dicitur q. 8. dub. 6. tum ob publicum Ecclesiæ totius periculum vitandum, Pontificem sua potestate priuari, ut omnes fatentur: id vero fieri nullo modo potest, per sententiam Ecclesiæ, quamuis solum declaratoriam criminis: ergo censendum est, eum tunc ipso facto & iure diuino sua potestate priuari; eo modo, quo etiam in simili casu amentis, censetur iure diuino hac potestate excidere, ut dictum.

Minor probatur; quia sententia etiam declaratoria criminis requirit iurisdictionem, & potestatem citandi & examinandi reum: Ecclesia.

vero, aut Concilium in Summum Pontificem, quamdiu is potestatem hanc habet, nullam habet iurisdictionem, ut dictum. Neque ideo necesse est, vlla sequi incommoda; quando in casu eiusmodi notoriæ hæresis, ut dictum, à nullo probabiliter talis Pontificis causa defendi potest, neque vero in opposita etiam sententia satis constat, per quos, & qua ratione ea sententia pronuntari possit & debeat; & multi sæpe anni labuntur, dum de generalis Concilij conuocatione tractatur; esto, si tempestiuè respiciatur, ex tacito Ecclesiæ consensu, ea dignitas redeat.

176 VI. Sed & dubius Pontifex, quando Ecclesiæ certo constare non potest, an vere & legitime fuerit electus, suum ius resignare debet; alias eo abdicato, iure alius eligitur. In hoc consentiunt omnes. Ratio: quia dubius Pontifex reuera in facie Ecclesiæ non est verus Pontifex; utpote cui Ecclesia obedire non tenetur; quæ proinde iure ad nouam electionem procedit. Plura infra de Schismate.

DVBIVM V.

An Pontifex Romanus aliquando ab ea potestate Summi Pastoris Ecclesia exciderit; et degenerarit in Antichristum.

Ad S. Thomæ 2. 2. q. 1. a. 9. & 10.

177 Tertius hic aries est, quo nostri temporis Sæctarij aduersus Romani Pontificis auctoritatem ac primatum feruntur; eo quidem impudentior, quod nulli hominum ordini vel dignitati parcere nouit, sed pari audacia in omnes æque, etiam Principes, Reges, & Imperatores Catholicos incurrit, ut inferius dicitur. Cæterum ut huius calumniæ vanitas vel ex ipsa calumniatorum dissensione liquefcat, aduertendum est, de ea Pontificis, ut aiunt, in Antichristum metamorphosi, non eandem nostri temporis Sæctariorum, sed quinque omnino diuersas esse sententias, ut diligenter refert Bellarminus lib. 3. de Pontif. cap. 3.

Prima sententia est Samosatænorum siue Trinitariorum, qui in Vngaria & Transyluania degunt. Hi dicunt, Romanum Pontificem in Antichristum degenerasse, statim post tempora Apostolorum; quando nimirum, ut ipsi aiunt, contra Apostolorum doctrinam docere & prædicare cœpit, Deum *trinum in personis*, & Christum *binum in naturis*.

178 Secunda sententia est Illyrici & Magdeburgensium Centuria 6. cap. 1. qui dicunt, Antichristum conceptum quodammodo fuisse initio anni 400. deinde animatum & formatum in vtero matris circa annum 500. denique natum ac in lucem editum anno 606. quando Phocas Pontifici Romano concessit, ut caput vocaretur totius Ecclesiæ; cum tamen etiam à Iustiniano, qui

centum fere añs Phocam antecessit, Pontifex caput omnium Ecclesiarum vocatus sit, in Epistola ad Ioannem II. vt habetur Codice lib. I. tit. I. post legem 3.

Postremam hanc partē tradit etiam Chytręus in cōmentario ad caput 6. Apocalypsis, vbi simul significat, Gregorium Magnum fuisse primum, Pontificem Antichristianum; eo quod asseruerit inuocationem Sanctorum, & Missas pro defunctis; cum tamen ipse primushęc minime docuerit, vt suo loco diceret.

179 Tertia sententia est Lutheri in supputatione temporum, qui distinguens duplicem aduentum Antichristi; vnum cum gladio spirituali, alterum cum gladio temporali, ait, priorem illum aduentū accidisse post añum Domini 606. quando Pontifex à Phoca caput Ecclesię vocatus est; alterum vero post añum Domini 1000. quando Gregorius VII. deposuit Imperatorem Henricum IV. & bella gessit, Quod dicit etiam Bibliander in Chronico tabula 11. & 13.

180 Quarta sententia est Henrici Bullingeri, qui præfatione homil. in Apocalypsin, nescio qua annorum supputatione nixus, scribit, Antichristum apparuisse anno Domini 763. quantumuis nulla tum vel Pontificum, vel doctrinæ in Ecclesia Romana facta sit mutatio.

Quinta sententia est Musculi, qui in locis, titulo de Ecclesia capit. 12. asserit, Antichristum venisse paulo post tempora Bernardi; motus auctoritate eiusdem, qui serm. 6. in psalmum 90. enumeratis multis Ecclesiasticorum vitijs & Ecclesię persecutionibus, addit: *Superest, vt reuelatur homo peccati.*

181 Verum non solum ex Scriptoribus orthodoxis nullus fuit, qui Romanum Pontificem, siue de certa persona, siue de certa personarum serie sermo sit, assereret, esse verum illum, & in scripturis, speciatim 2. Thessal. 2. tantopere celebratum Antichristum: sed neque ex Iudæis, vel hæreticis, ante huius temporis Nouatores, quisquam tam impudens fuit, qui tam impium dogma de Pontifice vnquam tradiderit, licet aliàs non pauci eius primatum denegarint, nonnulli etiam eum mysticum Antichristum appellatarint.

Sed & præterea Catholici omnes contra nostri temporis Sectarios in eo consentiunt, verum illum Antichristum in scripturis prænuntiatum, esse vnum singularem hominem, quem plerique omnes adhuc venturum esse sentiunt; etsi pauculi quidam olim existimant, Mahometem fuisse Antichristū illum in scripturis prænuntiatum; eo quod venerit, vt ipsi aiunt, circa añum Domini 666. qui añorum numerus pro Antichristi nota assignatur Apocalypsis 13. vers. 18. Nos Catholicam sententiam breuiter sequentibus assertionibus explicamus.

182 ASSERTIO I. Pontificem Romanum dicere, Antichristum, est insignis iniuria aduersus scripturam sacram, eiusque auctorem Spiritum Sanctum; cum ea quæ de Antichristo docet Scriptura, non nisi impie, ac præter verba &

mentem scripturæ ad Romanum Pontificem accommodentur. Probatum asseritio pluribus argumentis ex scriptura desumptis. Primum sumitur, ex ipsa singularitate personæ Antichristi. Antichristus enim proprie & stricte acceptus, iuxta scripturæ descriptionem, est vnus quidam singularis homo, sicut Pilatus, Herodes &c. sed Pontifices Romani, quos Antichristos esse calumniantur Sectarij, non sunt vnus quidam singularis homo, sed multi: Ergo impossibile est, iuxta scripturam, vt sint verus Antichristus; quem nimirum velut peculiarem Christi hostem scriptura proponit. Minor patet.

Maiores propositio à Sectarijs negata, probatur ex scriptura. Ioannis 5. vers. 43. dicitur, *Ego veni in nomine Patris, & non accipitis me: sicut alius venerit in nomine suo, illum accipietis.* Vbi Antichristus Christo, tanquam singularis haud dubie persona singulari itidem personæ opponitur: alias enim Christus non dixisset *alius veniet, sed alij venient.* Item 2. Thessal. 2. v. 3. aperte Antichristus tanquam singularis persona describitur *Nisi venerit disceptio primum, & reuelatus fuerit homo peccati, filius perditionis, qui aduersatur & extollitur supra omne quod dicitur Deus.* Et v. 8. *Tum reuelabitur ille iniquus, quem Dominus IESVS interficiet spiritu oris sui.* Quæ verba ferè omnia & singula aperte clamant, Antichristum esse singularem personam. Nemo enim alioquin de pluribus recte diceret, *reuelabitur homo peccati, filius perditionis, ille iniquus, quem Dominus Iesus interficiet &c.*

Quod etiam ex græco textu apparet euidentius, vbi semper additur articulus seu particula demonstratiua, certæ cuiusdam personæ nota, nimirum *ὁ ἀνδρὸς τῆς ἀμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἐπίστασις, ὁ ἀντιχριστός, ὁ ἀνομός,* quasi ad verbum dicas: *Ille homo peccati, ille filius perditionis, ille aduersarius, ille iniquus:* Quibus verbis nec potest quidem euidentius certa persona designari. Optime Epiphanius hæresi 9. vbi, inquit, articulus additus est, *in vno aliquo determinato ac manifestissimo, omnino confirmatio propter articulum contingit.* Circa articulum vero de vno quocumque tandem indefinitè accipiendum est.

Eodem modo I. Ioannis 2. v. 18. verus & proprius Antichristus tanquam singularis persona describitur, & hoc ipso ab alijs Antichristis generatim ita appellatis distinguitur. *Filii nouissima hora est, & sicut audistis, quia Antichristus venit; & nunc Antichristi multi facti sunt: Vnde scimus quia nouissima hora est.* Vbi itidem in græco legitur *ἡ κοινὴ ὅτι ὁ ἀντιχριστός ἐρχεται ἡδὲ νῦν ἀντιχριστοὶ πολλοὶ γενήσονται* Vbi proprie dicto Antichristo articulus additur, postea omittitur.

284 Secundum argumentum sumitur ex circumstantijs temporis, quo Antichristus veniet. Hæ ipsæ enim circumstantiæ aperte conuincunt, Antichristum necdum venisse: Ergo scripturæ iniuriam facit, quisquis Antichristum in Romanis Pontificibus iam venisse asserit. Antecedens probatur sequentibus circumstantijs. Nam I. ante aduentum Antichristi prædicabitur Euangelium in toto mundo, vt colligitur ex illo Matthæi 24. v. 14. *Et prædicabitur hoc Euangelium regni in vniuersa*

orbe, in testimonium omnibus gentibus: Et tunc veniet consummatio; ad quam scilicet pertinet Antichristi persecutio, vt ex sequentibus colligitur, & SS. Patres itidem intellexerunt, apud Bellarminum l. 3. de Pontifice cap. 4. At vero Euangelium, nec nostro quidem tempore ita in vniuerso orbe prædicatum est; cum adhuc semper plures inueniantur populi, quibus Euangelium necdum prædicatum fuit, vt ex vtriusque Indiæ historia patet.

185 II. Antichristus non veniet, nisi post desolationem & destructionem (non solum diminutionem, vt Nouatores volunt) Romani Imperij; vt aperte colligitur ex Apostolo 2. Thess. 2. v. 6. vbi Apostolus de impedimento aduentus Antichristi loquens ait: *Et nunc quid detineat scitis, vt reueletur in suo tempore. Nam mysterium iam operatur iniquitatis: tantum vt qui tenet nunc, (Romanus scilicet Imperator) teneat; donec de medio fiat: & tunc reuelabitur ille iniquus.* Id quod eodem modo docent omnes SS. Patres apud Bellarminum l. 3. de Romano Pontifice cap. 5.

Expresse Hieronymus q. 1. ad Algasiam eundem locum explicans ait: *Nisi fuerit Romanum Imperium ante desolationem, & Antichristus præcesserit, Christus non veniet: tantum vt Romanum Imperium, quod nunc vniuersas gentes tenet, recedat, & de medio fiat; & tunc Antichristus veniet.*

186 Et in cap. 7. Danielis, idem Hieronymus: *Ergo dicamus, inquit, quod omnes scriptores Ecclesiastici tradiderunt, in consummatione mundi, quando regnum destruentum est Romanorum, decem futuros Reges, qui orbem Romanum inter se diuident: tum undecimum Regem parvulum (Antichristum) surrecturum, qui tres Reges de illis decem superaturus sit; id est Egypti, Africae; & Ethiopie Reges: quibus interfectis: etiam septem alij Reges Victorica submittent.*

Et Chrysothomus hom. 4. in 2. Thess. *Quando Romanum Imperium, inquit, de medio fuerit sublatum, tunc ille veniet. Et merito: quamdiu enim fuerit metus huius Imperij, nemo cito subijcietur. Quando autem hoc fuerit eversum, vacans inuadet Imperium, hominumque Dei Imperium aggredietur rapere. &c. Nemo autem Imperio fidelis dixerit, Romanum Imperium nunc esse prorsus sublatum.*

187 III. Non veniet Antichristus, nisi sub aduentum Enoch & Eliæ; quos quidem necdum venisse; sed ante extremum iudicium venturos constat, Malachiæ 4. Eccli 44. & 48. Matthæi 17. & Apocalypsis 11. v. 2. vbi dicitur: *Et dabo duobus testibus meis, & prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta, annis facis.*

IV. Tempore Antichristi erit tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi vsq. modo, neq. fiet, Matthæi 24. v. 21. ita vt idcirco etiam Satanas modico tempore soluendus dicatur Apocalypsis 20. v. 3. & 7. At vero tribulatio hæc magna nondum facta apparet. Et maior haud dubie sub Nerone, Domitiano, Decio, Diocletiano persecutio Ecclesiæ fuit, quam his temporibus monstrari possit: & plures Catholici vnius sæculi spatio ab hæreticis Calvinistis & Lutheranis, quam à Catholicis hæretici multis sæculis interfecti comperiuntur, vt videre est in libello de persecutione Anglicana, & in lib. de concertatione Ecclesiæ Catholicæ in Angliæ,

& in Theatro Calvinisticæ crudelitatis, & apud Florimundum Remundum vtraque parte historia.

188 Tertium argumentum sumitur ex duratione regni Antichristi in Scripturis descripta. Nam præterquam quod non nisi breue tempus aliquod Antichristi persecutioni attribuitur, Matth. 24. vers. 22. *Propter electos breuiabuntur dies illi.* Apocalyp. 12. vers. 12. *Sciens (diabolus) quod modicum tempus habet.* Apocalyp. 20. vers. 3. *Oportet illum solui modico tempore: Sane ex scriptura perspicue constat, Antichristum solum regnaturum esse annos tres cum dimidio; cum tamen Pontifex Romanus, vndecunq; tandem ex sententia Sæctariorum numerandi principium sumatur, aliquot centenis annis regnauerit. Antecedens probatur ex varijs locis, in quibus duratio regni Antichristi varie describitur. Nimirum primo quidem per annos. Talis locus habetur Danielis 7. vers. 25. vbi de Antichristo dicitur: *Et purabit, quod possit mutare tempora & leges: & tradentur in manu eius vsque ad tempus, & tempora, & dimidium temporis. Et iudicium (extremum) sedebit, vt auferatur potentia, & conteratur, & dispereat vsq. in finem.* Vbi prophætica phrasi tempus in singulari numero positum, vnum annum; tempora, duos annos; & dimidium temporis, dimidiam anni partem significant, vt omnes etiam Patres intellexerunt, & ex sequentibus est manifestum.*

Idem repetitur Danielis 12. v. 7. vbi dicitur: *Et que quo finis horum mirabilium? Et audiui virum, qui indutus erat lineis, qui stabat super aquas fluminis, cum eleuasset dextram, & sinistram suam in cælum, & iurasset per viuentem in æternum, quia in tempus, & tempora, & dimidium temporis.*

Et rursus Apocalypsis 12. v. 12. de persecutione Antichristi dicitur: *Et terra & mari; quia descendit diabolus ad vos habens iram magnam, sciens quod modicum tempus habet. Et postquam vidit draco, quod proiectus esset in terram, persecutus est mulierem, (Ecclesiam) qua peperit masculum: & data sunt mulieri ala dua aquila magna, vt volaret in desertum in locum suum, vbi alitur per tempus, & tempora, & dimidium temporis à facie serpentis: nimirum quia tanto tempore duratura est grandis illa Ecclesiæ persecutio.*

189 Secundo describitur idem tempus Antichristi per menses. Talis locus est Apocalypsis 11. v. 2. vbi itidem de Antichristi persecutione dicitur: *Atrium quod est foris templum, eijs foras, & ciuitatem sanctam calcabunt mensibus quadraginta duobus.* Vbi significatur, Antichristum regnaturum mensibus quadraginta duobus, qui & ipsi faciunt tres annos cum dimidio. Et quamuis hæc Bellarminus l. 3. de Pontifice c. 8. ad annos & menses lunares accomodet, verius tamen existimo cum Suarez infra, de annis & mensibus solaribus (ad quos ipsi etiã Iudei annos lunares reuocabant) esse intelligenda; propter dies mille ducentos nonaginta, de quibus infra, qui menses lunares 43. non 42. efficiunt, tribuendo singulis mensibus dies 30. solares autẽ menses plures non efficiunt, quam quadraginta duos, simul cum diebus duodecim; quorum tamen in annorum ac mensium

numeratione, quia numerum integrum in his non constituunt, nulla habetur ratio, ut dicitur.

Similis locus est Apocalypsis 13. v. 5. vbi de bestia Antichristum significante dicitur: *Et datum est ei os loquens magna, & blasphemias: & data est ei potestas facere menses quadraginta duos.* Vbi vides consonantiam & analogiam scripturarum inter se.

190 Tertio describitur idem tempus regni Antichristi, per dies, Dan. 12. v. 11. vbi à tempore, cui ablatum fueris (Antichristi persecutione) iuge sacrificium, & posita fuerit abominatio in desolationem, numerantur dies mille ducenti nonaginta. Vbi supra annos tres cum dimidio, & menses 42. numerantur dies 12. ad temporis præcisionem significandâ, ut recte Suarez 3. par. tom. 2. d. 52. sect. 2.

Huic consonant duo alia loca, nimirum Apocalypsis 11. v. 3. vbi de Elia & Enoch, qui sua prædicatione Antichristi persecutionem obtundent & mitigabunt, dicitur: *Et dabo duobus testibus meis; & prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta, amicti facient.* Et Apoc. 12. v. 6. vbi de Ecclesia dicitur: *Mulier fugit in solitudinem, vbi habebat locum paratum à Deo, ut ibi pascant eam diebus mille ducentis sexaginta;* nimirum ob Antichristi tyrannidem. Quo tamen veròq; loco diebus triginta minus numeratur; quæ nec prædicatione Enoch & Elia, nec fuga seu latebræ Ecclesiæ, tæpus Monarchiæ Antichristi præcise adæquabunt, ut bene Suarez ibidem & Bellarminus l. 3. de Pontifice c. 8. & fultus docui in Dioptra fidei lib. 3. c. 10. tametsi alioqui dies illi 1260. cum supradictis annis & mensibus, si pro lunaribus accipiantur, exacte conueniant.

191 Quartum argumentum sumitur ex nomine, stirpe, & sede Antichristi. I. Nomen Antichristi conficiet numerum 666. idque erit notum ac visitatum Antichristi nomen, ut patet Apocal. 13. v. 17. vbi dicitur. *Ne quis possit emere, aut vendere, nisi qui habet characterem, aut nomen bestia, aut numerum nominis eius.* Hic sapientia est: qui habet intellectum, computet numerum bestia, (hoc est nominis bestia) Numerus enim hominis est: & numerus eius sexcenti sexaginta sex. At vero Pontifices Romani nullum eiusmodi nomen habent.

Quod enim de voce *λατίνος* & *לטיני* nugatur Chytraeus, vanissimum est. Nam neque *Latinus* est nomen Pontificis: & vox ipsa *Latinus*, prout Romanum significat, græce scribitur per simplex iota, non per *α*, sine quo tamen vox illa numerum 666. non constituit. Vox autem hebraea *Romijth* multo ineptius ad Pontificem accommodatur; quâdo nomen illud fœmininum est, & *Romanam* significat, non *Romanum*, qui apud Hebræos est *Romij*. Deinde quis vnquam audiuit Romanum Pontificem dictum esse *Romijth*; quâdo visitata eius nomina non sunt græca, vel hebraica, sed latina; & Ioannes author eius prophetiæ hebraice non scripsit, sed græce.

Longe vero ineptissimum est, quod nouissime delirauit Philippus Mornæus sine Plessæus in sua Papatus historia; quasi Antichristum Romanum in Paulo V. Pontifice, ex proprio eius nomine, veluti manibus prehenderit; eo quod hæc verba PAVLO V. VICEDO, conficiant numerum 666. Ingens delitium. I. Nomen Antichristi, in casu

vtique nominandi, & recto, non in Datiuo aut ablatiuo, seu quouis alio obliquo (qui quoad numeros multis modis variant) prædictum numerum 666. conficere debet. II. Nomen illud debet esse adæquatum Antichristi; ita ut quisquis Antichristum est, tali nomine appellari debeat; quod tamen etiam iuxta Aduersarios, de illo nomine Pauli V. dici nullo modo potest. III. Nomen illud Antichristi referes numerum 666. confuetum eius nomē esse debet, ut superius ex scriptura dictum. Quis autem vnquam Pontificem consueto nomine appellari audiuit *Vice Deum*? IV. Imo nec proprie hoc nomine appellari potest: quamuis enim sit Vicarius Christi secundum humanitatem; in qua natura is etiam esse caput Ecclesiæ, ut suo loco dicitur; non tamen est Vicarius Christi secundum diuinam naturam. Deus enim per sic Vicarium generalē proprie nō habet, sed per se mundū supremam authoritate gubernat.

Quod si ita in nominibus ludere liceret, facile esset, in aduersarios plura eiusmodi nomina cedere; quando nomen *αὐξάνων* (quod non minus Luthero competit, quam Pontifici *λατίνος*) & *לטיני* כִּי־רִבִּי, quod calumniatoris Chytræi proprium est, eundem numerum 666. conficiunt, ut notauit recte Bellarminus l. 3. de Pontifice c. 10. Idem de pluribus alijs, adnotauit Gaspar Scioppius in suo Alexipharmaco cōtra Plessæum sub fin. speciatim vero de sequentibus hæresiarcharum nominibus, siue appellationibus: CALVINVS NOTVS PÆDERASTA THEODORVS BEZA VECCELIVS. &c. Plura vid. apud eundem.

II. Antichristus nascetur ex stirpe Iudæorum; à quibus etiam recipietur pro Messia, ut patet Ioannis 5. v. 43. *Ego veni in nomine Patris mei, & non accipitis me: si alius venerit in nomine suo, illum accipietis;* & SS. Patres concorditer tradunt. At vero ab anno DCVI. quo volunt aduersarij Antichristum venisse, constat Pontificem Iudæum nullū fuisse, multo minus à Iudæis pro Messia agnuit.

III. Antichristus Romæ non sedebit, ut Sctarij impudenter cōtendunt; sed Hierosolymis, ut aperte colligitur ex Apocalypsis 11. v. *Et cum finierint testimonium suum, bestia quæ ascendit de abyssu (Antichristus) faciet aduersum eos bellum, & vincet illos, & occidet eos. Et corpora eorum iacebunt in plateis ciuitatis magna, quæ vocatur spiritualiter Sodoma & Ægyptus (nimirum à Prophetis, Haia 1. v. 10. Ezechielis 16. v. 26. 49. 56. &c.) vbi & Dominus eorum crucifixus est.* Ob quam causam etiam SS. Patres tradunt, Antichristum restauraturum templum Hierosolymitanum, ut in eo velut Deus adoretur, iuxta illud 2. Thess. c. 2. v. 4. *Ita ut in templo Dei sedeat, ostendens se tanquam sit Deus.*

195 Quintum argumentum sumitur ex factis Antichristi in scriptura descriptis, quæ in Romanos Pontifices minime conueniunt: ille enim faciet ignē de cœlo descendere; & ut imago bestia loquatur; finget se mori & resurgere, ut habetur Apocalypsis 13. à v. 13. Antichristus tres Reges; nimirum Ægypti, Lybiæ, atque Æthiopiæ expugnabit & occidet, orbis Monarcha futurus, ut habetur Danielis 11. à vers. 40. Ingenti prælio (quod prælium Gog & Magog vocatur) &

persecutione Christianos toto orbe constitutos persequetur, Apoc. 20. v. 7. Nihil autem horum factum est à Pontificibus, Denique Antichristus, ut dicitur Apocal. 13. v. 16. faciet omnes pusillos & magnos, & diuites, & pauperes, & liberos & seruos, habere characterem in dextra manu sua, aut in frontibus suis; & ne quis possit emere aut vendere, nisi qui habet characterem, aut nomen bestia, aut numerum nominis eius. Talis autem character de Romano Pontifice assignari nullus potest, nisi vanissimis & ridiculissimis commentis.

196 Sextum argumentum sumitur à doctrina Antichristi, quæ à doctrina Pontificis Romani erit diuersissima. Nam I. Antichristus auferet iuge sacrificium, quo nomine aliud intelligi non potest, quam Missæ sacrificium, quod in Ecclesia iugiter & continuato vsu publice celebratur. Danielis 12. v. 11. id quod Lutherus quidem, cum suis Antichristi prodromis, auferre conatur; sed à Pontifice est alienissimum.

II. Antichristus aduerfabitur, & extolletur supra omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur, ita ut in templo Dei sedeat, ostendens se tanquam sit Deus: hoc est nullius Dei cultum profitebitur, sed seipsum pro Deo venditabit, 2. Theff. 2. v. 4. siue ut Irenæus loquitur l. 5. c. 25. Ille veniet idola quidem seponens, ad suadendum, quod ipse sit Deus; se autem extollens unum idolum. Quod non incredibile videbitur ijs, qui sciunt, à Gentilibus etiam serpentes, boues, aliaque bruta animalia pro Deo culta fuisse; vt & statuam Nabuchodonosoris à Chaldæis, adoratam Dan. 3. ipsumque etiam Simonem Magum à multis pro Deo glorificatū fuisse, vt testatur Irenæus l. 1. c. 20. Cyrillus Hierosolymitanus catech. 6. Clemens l. 6. constit. Apoc. c. 9. Iustinus in apologia p. Christianis, Arnobius cōt. gē. l. 2. Epiphanius hæres. 21. Eusebius l. 2. c. 14. Theodoretus l. 1. hæres. fabul. c. 1. & Augustinus de hæres. 1. Id vero nullus Pontificum facit.

197 III. Deum Patrum suorum non reputabit, nec quemquam Deorum curabit: quia aduersum uniuersa confurget. Deum autem Maōzim in loco suo venerabitur. Vbi verò Pontifex abnegato Deum Patrum suorum, nouum Deum eius loco colendum suscepit? Nam quod Sectarum aiunt, Deum Maōzim esse Missam, seu vt vocant, Deum Missaticum, vanissima calumnia est, ipsi sine Sectarum aduersa. Nam præterquam quod ipsum Missæ sacrificiū non nisi Deo vero offertur; Deum Maōzim, (si quidem hoc nomen à Missa deriuatum velint) eiusque cultum, necessario ipsi Sectarum profiteri debent, quando Missæ vltimū à se suisque magno studio retineri, in ipsa confessione Augustana profiterentur: Falso, inquit, accusantur Ecclesia nostra, quod Missam aboleant, retinetur enim Missa apud nos, & summa reuerentia celebratur. Seruantur & vltimate ceremonie fere omnes. Retento vtique etiam illo cultu externo, auro, argento, gemmisque radiante, quem hodie Antichristi notam impudenter statuūt. vid. Confess. August. de abusus art. de Missa.

IV. Antichristus negabit Patrem, & Filium, & Iesum esse Messiam, Ioannis 2. v. 22. ac seipsum pro Messia venditabit: Si alius veneris in nomine suo, illum recipietis; (nempe pro Messia) Ioannis 5. v. 43. Quod nullus Pontificum fecit.

V. Antichristus blasphemabit tabernaculum Dei, & eos qui in caelo habitant, Apocalypsis 13. v. 6. Hoc autem Sectarum faciunt, cultum & inuocationem Sanctorum impie negantes, seque ipsos quoad sanctitatem Cœlitibus æquant; quos Catholici cum Pontifice magna veneratione colunt & reuerentur.

Denique cum scriptura tam aperte Romani Pontificis, eiusque Cathedræ officium, auctoritatem, & potestatem asserat, dicente Christo. Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non præualebunt aduersus eam. Ego rogam pro te Petre, vt non deficiat fides tua. Pafce agnos meos, Pafce oues meas, &c. vt superius fufe persecuti sumus: annō merissimis nebulis & calumnijs aduersus scripturas grassantur, qui tam apertis scripturæ testimonijs, vanisque & confictis interpretatiunculis ex male sano cerebro exculptis, plus fidei & auctoritatis tribuunt?

199 Legant nobis Sectarum tam claras scripturas: Petre non super te, vel Cathedram tuam, fundata est Ecclesia. Et hæc ipsa Ecclesia aliquando superabitur diabolica potestate, totaq. Antichristo seruiet. Ego quidem pro te rogam Petre, sed fides tua in posteris tuis deficiet; & ex Christiana Ecclesia fiet Antichristiana &c. Legite nobis, ait iam olim in simili causa contra Donatistas, obsecris itidem scripturis Catholicos impugnantes, Augustinus lib. de vnit. Ecclesia, Legite nobis hoc de lege, de Prophetis, de Psalmis, de ipso Euangelio, de Apostolicis literis: Legite & credimus, &c. Legite tam aperta, quam sunt ista, &c.

Et cap. 5. Proffus, inquit, quæ alicuius vel talis interpretationis indigent, interim seponamus; non quia falsa sunt, quæ hoc modo de talibus tanquam inuolucris interpretando soluantur: sed quia vel interpretem querunt, nolo in eis nostra ingenia comparentur; sed aperta veritas clamet, & luceat, & obduratas aures irrumpat, dissimulantium oculos feriat. Nemo in eis latebris querat falsa sententia locum.

200 Iam vero qualia sunt hæc, contra scripturas apertas, alias quasdam obscuras & ænigmatikas producere, easque multo adhuc obscurius, imo vanius interpretari; & nihilominus iactate, has esse demonstrationes scripturæ, quibus alia quæuis loca, etsi clarissima, vna cum tota veteri Ecclesia, Sanctorumque Patrum sensu & sententia cedere debeant. Oportebat sane Prædicantes suæmet Apologiæ Confessionis Augustinæ memores esse, in qua titulo de Sacrificio Missæ adeo dogmaticè & asseueranter traditur Allegoria non paruum firmas probationes. Quod si verum est, quid ergo sibi volunt illa allegoricorum Prædicantium dogmata, quibus sua illa de Antichristo deliramenta velut ex ipsa scriptura diuina potissimum fulciunt? Edors, id est Lutherani Martyres; Moab, id est, simplices Christiani, Principium filiorum Ammon, hoc est, infantes ante baptismum mortui; Oriens, id est, exortus Euangelij Lutherani; Aquilo, id est, Lutherus seu prædicatio Lutheri; Elias & Enoch, hoc est, Ministrorum Pseudoeuangelicorum caterua. Dies 2260. seu menses 42. hoc est, mille anni, & amplius: Egyptus, Lybia, Ethiopia, hoc est, non Egyptus, non Lybia,

non Æthiopia, sed aliqua alia regio, nescio vbi. Quæ omnia part. 2. Anatomix Confess. Angust. demonstrat. §. 13. à num. 235. Iustus profectus sum.

201 Et vero morem hūc ad proprios sensus inuerti scripturas nec per se difficilem & iam olim hæreticis perquam fuisse familiarē, optime inter alios notauit Tertullianus de præscript. cap. 38. & 39. vbi etiam nō veretur dicere, ipsas quoque scripturas sic esse ex Dei voluntate dispositas, vt hæreticis materias subministrarent: cum legamus, oportere hæreses esse, quæ sine scripturis esse non possent. Et in eundem sensum Hieronymus epist. ad Paulinum: *Muli*, inquit, nec scire dignantur, quid Prophetæ, quid Apostoli senserint, sed ad sensum suū incōgrua prætant testimonia: quasi grande sit, & non vitiosissimum docendi genus, deprauare sententias, & ad voluntatem suam scripturam trahere repugnantem. Quasi non legerimus *Homero centonas* & *Virgilio centonas* ac sic non etiam *Maronem sine Christo* possumus dicere Christianum &c. Similia habent Irenæus lib. 1. contra hæres. cap. 1. & Cyprianus lib. de vnit. Ecclesiæ cap. 9. Sed hæc de scriptura satis.

202 ASSERTIO II. Dicere Romanum Pontificem esse Antichristum, est insignis iniuria aduersus SS. Patres, qui eundem semper pro summo pastore & capite Ecclesiæ venerati sunt. Probat & declaratur assertio. Nam vtique grauis aduersus SS. Patres contumelia est dicere, Sanctissimos & doctissimos Patres, qui per mille hæten? & amplius annos in Ecclesiā floruerunt, tam grauius fuisse lapsos, vt Antichristum, hoc est summum Christi hostem & aduersarium, pro Christi Vicario, & Summo Ecclesiæ Pastore haberent; neque tot & tantas Scripturas, quæ de Antichristo extant, quasque Sectarij velut euidentissimæ veritatis argumenta iactant, vlla ex parte intelligerent, sed ab ijs tam diuersa summo consensu traderent. 1. Antichristum esse vnum singularem hominē. 2. Antichristum ex stirpe Iudæorum nasciturū. 3. Antichristum à Iudæis pro Messia receptū iri. 4. Antichristum non diutius regnaturum, quam tribus annis, cum dimidio. 5. Sub Antichristi tempus ad futuros Enoch & Eliam, qui sua prædicatione eius tyrannidi obfistat. 6. Antichristum seipsum pro Deo venditaturum. 7. Antichristum non venturum, nisi sublato Romano Imperio: & similia, quæ Patres vnanimi consensu tradiderunt.

203 Respondet ad hoc Hunnius art. de Ecclesiā fol. 406. Veniam dandam esse Patribus, quod cum illorum ætate vaticinia illa essent adhuc obfignata & clausa, & Antichristus nondum plane in apertum erupisset, eum minus agnouerunt. Et fol. 440. Patrum sane hæc in parte errorem & ignorantiam excusat ipsa ratio temporis.

204 In alio autem libro apol. getico, qui eiusdem simul Hunnij & Hadlbrunnerij nomine sub titulo *Antiameri* editus est pag. 381. vterius progressus, vult neque Danielem quidem Prophetam mysterium hoc in specie agnouisse, iuxta illud Danielis 12. *Tu autem Daniel claudere sermones, & signa librum vsq. ad tempus statutum; plurimi pertransibunt, & multiplex erit scientia.* Et infra: *Vade Daniel, quia clausi sunt signatique sermones vsque ad præfinitum tempus. Cum ergo Daniel ipse refferret, in-*

quirit hæretici, ne se ipsum quidem in specie alia intellexisse, sed esse ea clausa & obfignata, & illustrem eorum notitiam referuari vsque ad nouissima tempora, vbi multi ex euentu rerum inuenturi sint multiplicem scientiam: plane confidimus, nos DEI voce per hunc Prophetam & Legatum Domini ab arrogantiæ crimine absoluti; si maxime gratis mentibus agnoscamus, nos qui in ipsum tempus reuelationis Antichristi incidimus, esse DEI beneficio Patribus hæc quidem in parte oculatiore, vixit quorum tempore nondum ita in apertum eruperit Antichristus; & vaticinia omnia tum demum liquidius intelliguntur, quando euentus res prædictæ adimplentur. Sed rursum pag. 402. Neque nos, inquit, tantillum mouet, hæc quidem in parte auctoritas Patrum. Ita impudentissimi homines; qui hæc in re non tantum SS. Patribus, sed ipso etiam Propheta Daniele sese oculatiore scientioresque iactare non verentur; simulque id, quod Daniel de die Iudicij mortuorumque resurrectione, velut in diuinis secretis reponendū scripserat, ad ipsam mediam Christianā Ecclesiā ætatem referre.

Neque vero nisi vanissimum huius impudentiæ prætextum adhibent. Aiunt, diuersam rationem temporis rem hanc eandem & Patribus olim obtexisse, & sibi nunc in aperto posuisse; quia eorum tempore nondum ita in apertum eruperit Antichristus, & vaticinia omnia tum demum liquidius intelligantur, quando euentu res prædictæ adimplentur.

Sed cum perique ipsimet afferant, Pontifices iam à temporibus Gregorij Magni, ante annos circiter mille, in Antichristos degenerasse, nec tamen vllus ex Patribus aut Doctoribus, qui his mille proximis annis vixerit, inueniatur, qui vt voluit aduersarij, natum iam Antichristum vel per somnium cogitarit, plane nulla temporis, aut impleti vaticinij ratio impudentissimam Sectariorum insaniam, vllō modo excusare potest; quando se etiam post impleta, vt aiunt, vaticinia, cunctis Patribus & Doctoribus, qui his mille annis vixerunt oculatiore, intelligentioresque iactant.

206 Quid enim? An circumstantiæ temporis & personarum, quas nunc iactant hæretici, eadem etiam his mille proximis annis non erant? an doctrina Romanæ Ecclesiæ, an primatus, (præcipue nimirum ille circumstantiæ, ex quibus modo Antichristum exsculperentur aduersarij) non æque eo tempore ac nostro vigeant? An Romanus Pontifex Caput Ecclesiæ se palam non assererebat? an toti Ecclesiæ leges non ferebat, & quidem eas ipsas, quas nunc maxime calumniantur Sectarij de calibatu Sacerdotum, de monasticis institutis, &c. An Missas (& quem isti calumniatores impudentissime *Deum Maximum* & *Missaticum* appellant) non palam, non magna solemnitate ac pompa, auro, argento, gemmisque radiante, non celebrarunt? an etiam Imperatoribus in spiritualibus & temporalibus, ita quidem vt nunc facit, ius non dicebat? Sed legatur vel solius S. Gregorij registrum, an minus hæc in re sibi potestatis vindicauerit, quam nunc facitare soleant Romani Pontifices.

Cur ergo ex his circumstantijs, adeo, vt ipsi quidem dicunt, luculentis Antichristi indicijs, natum Antichristum, Patres sanctissimi & doctissimi nō agnouerunt? cur in describendis proprietatibus & conditionibus Antichristi adeo ab aduersarijs dissentiunt? aut quānam tandem est illa circumstantia temporis, vel adimpleti aduentus, quæ aduersarios ab impudentissima infania excuset; dum se tot SS. Patribus oculatiores faciunt; eisq; adeo procaciter insultant, noctuæ aquilis; muscæ elephantis; hirci leonibus, homines animales viris sanctissimis?

208 Sed cum nec vetus Ecclesia Catholica, siue quoad reliquam fidei doctrinam, siue quoad Romani Pontificis obseruantiam ac æstimationem, ab Ecclesia Catholica, quæ abhinc mille proximis annis floruit, vlla ex parte dissenferit, vt superius quæstione 3. dub. 4. ostensum, paris profecto impudentia est, siue his, qui abhinc mille annis vixerunt Patribus, siue etiam ijs, qui eosdem sex fere antea sæculis antecesserunt, quoad reuelati Antichristi notitiam intelligentiores se iactare, ac insuper proclamare, vt Hunnius facit cit. Apologetico cap. 5. dicere Antichristum, vt omnes SS. Patres dixerunt, vnam singularem personam futurum, esse fatuum, & in diuinis litteris inscriptam non excusandam. Hæc de Patribus.

209 ASSERTIO III. Dicere Pontificem Romanum esse Antichristum, est insignis iniuria aduersus ipsum Romanum Imperium, omnemq; Principes Catholicos. Hæc ipsa fuit vox & publica protestatio Serenissimi Principis, ac Vtriusque Bauariæ Ducis, & nunc etiam S. Romani Imperij Electoris Maximiliani, in postremo Colloquio Ratilponensi Anni M. DC. I. sess. 13. cum ad obtundendum impudens os Hunnij non minus erudita, quam libera voce diceret: Vos appellastis Romanum Pontificem Antichristum: quæ est iniuria insignis & clarissima; & hoc nunquam probabit. Et rursum: Imo est insignis iniuria, quæ redundat in omnes Catholicos, vt videre est in editis Actis eiusdem Colloquij.

210 Probatum & declaratum assertio. Nam si Pontifices Antichristus sunt, per Antichristum Romanum Imperium acceperunt Franci, & postea Germani, laudatissimi Imperatores; Antichristus Imperatoris eligendi auctoritatem tribuit Germanis Principibus; idololatrias & Antichristi prostibula, nullos vnquam vere Christianos Principes ac Imperatores, ante Lutherum, habuit Germania; imo nec terrarum orbis; quando omnes Reges & Principes Christiani, ante Lutherum, sese Romano Pontifici subiectos & obnoxios profitebantur, tanquam oues Pastori, tanquam discipulos Magistro, tanquam filios patri.

Deinde si Romanus Pontifex iam mille annis in Antichristum degenerauit, necesse est, à totidem iam annis sublatum fuisse Romanum Imperium; cum hæc sit certa quadam nota aduentus Antichristi, vt superius ex Apostolo & SS. Patribus dictum: hoc autem sine iniuria Romani Imperij, in Augustissimo & felicissimo Imperatore Ferdinando etiamnum florentis, dici nequaquam potest.

211 Sed quid ad hæc Hunnius & Hailbrunnerus in suo illo Apologetico pag. 396. Pontifices, inquit, Romani transtulerunt Imperium Romanum de gente in gentem; nunc ad Francones, mox ad Germanos: Ergo re & facto demonstrarunt, se vere esse Antichristum, de quo Spiritus Sanctus in diuinis litteris vaticinatus est Danielis 12. (potius 11. v. 39.) vbi de Antichristo dicitur, quod terram diuisurus sit ijs, qui iuuant illum in muniendo Deum Maōzim, id est, cultu & Deo Missatico.

Nimirum huc vsque euasit Maiestatem calumnandi impudentia, à cōcessa semel, vt existimant, impunitate peccandi profecta. Sed etsi mille scripturæ prætexantur, mentitur ipsa iniquitas sibi. Nam Pontifex transferendo Imperium ad Carolum Magnum, vllam terrarum possessionem ei largitus non est: sed quascunq; terras Magnus ille Carolus, felicissimis auspicijs, & plane diuino nutu primus à Francis Imperator obtinuit, earum possessionem partim hæreditate, partim armis acquisiuit; à Pontifice solummodo ius & titulum ac dignitatem Imperatoriam adeptus. Quomodo ergo Pontifex terram diuidit, aut diuisit gratuito in Christianos Principes, cum ipsum alioqui Pontificem suas quas habet terras, à Christianis potius Principibus accepisse conquerantur aduersarij? De Missatico Deo, & deuotione Sectariorum aduersus eundem, iam superius diximus.

212 Obijciunt secundo locum ex Apocalypsis 13. vbi Ioannes, inquit, introducit Papam, vel bestiam habentem cornua duo simillima agni; sed loquentem in star draconis; de qua bestia perhibet, quod plagam, quæ prima bestia decicorni, id est, Romano Imperio inscripta fuerat, per barbaros populos Italiam vastantes, rursum fuerit curaturus; euocando nimirum ex Gallijs Carolum Magnum, cuius adiutus copijs, populos illos ex Italia eiecit & Imperium ad Francos transtulit.

213 Respondetur his calumniosis commentis duo falsa supponi. Primum, per bestiam primam significari Romanum Imperium; cum vt veteres scriptores exponunt, & ipse contextus scripturæ aperte indicat, eo nomine intelligatur Antichristus. I. Quia Ioannes vaticinando ait v. 1. se vidisse de mari bestiam ascendentem: at vero Romanum Imperium tempore S. Ioannis dudum fuerat constitutum.

II. Dicitur vers. 2. draconem, hoc est, Satanam dedisse bestia illi virtutem & potestatem magnam. Atqui Romanum, & præsertim, vt nunc est, Christianum Imperium potestatem suam à Deo habet, non à diabolo.

III. Ioannes ibidem vers. 3. ait, post curatam plagam bestia fuisse adoratum draconem, hoc est, Satanam. At vero translato Imperio ad Carolum Magnum, non adoratus, sed studio pijsissimi Imperatoris profligatus potius fuit ex occidente Satan, multis Germaniæ & Francia populis ex eo tempore ad fidem conuersis.

IV. Bestia illa prima, iam à vulnere sanata, aperuit os suum in blasphemias ad DEVM, blasphemare nomen eius, & tabernaculum eius, & eos qui in caelo habitant. ibidem v. 6. Quæ Antichristi propria sunt, & à Carolo Magno, eiusque Successoribus, Dei Sanctorumq; cultui addictissimis alienissima.

214 V. De eadem bestia dicitur ibidem v. 5. *Data est ei potestas facere menses quadraginta duos; quod verissime Antichristo, nullo autem modo Imperio Romano conuenit.*

VI. Cura & studio bestia secunda adorabitur bestia prima ibidem v. 12. At Romanum Imperium, Antichristo procurante, nunquam adorabitur, qui se ipsum solum uolet adorari.

VII. Tempore Antichristi regnantis, non amplius extabit Romanum Imperium, ut Patres ex scriptura euidenter docent: Ergo non potest intelligi per priorem bestiam à secunda bestia adoratam.

215 Secundo non minus falsum est, per bestiam illam secundam, habentem cornua duo, intelligi aut Antichristum, aut Romanum Pontificem. primum euidenter est ex eo. Nam de secunda bestia dicitur ibidem v. 12. *Fecit terram, & habitantes in ea adorare bestiam primam; quod nunquam faciet Antichristus, qui seipsum pro Deo ac summo Monarcha venditabit.* Deinde de bestia secunda dicitur ibidem v. 12. *Facturam potestatem prioris bestia omnem in conspectu eius.* At quomodo Antichristus potestatem prioris bestia fecit, si per eam Romanum Imperium intelligatur?

216 Non minus falsum est, per bestiam secundam designari papam: quod totidem quasi argumentis refellitur, quot eo loco sunt uerba S. Ioannis. Sed pauca quaedam attigisse suffecerit. I. ait Ioannes v. 13. *Fecisse signa magna, ut etiam ignem faceret de caelo descendere in terram, in conspectu hominum.* At quis pontificum hoc unquam fecit?

II. Dicit habitantibus in terra, ut faciant imaginem bestia prioris; eique e mentito quodam miraculo, quasi spiritum & loquendi facultatem impertiet, ibidem v. 15. Hoc uero quis, quando, aut ubi fecit Pontifex?

III. faciet, ut quicumque non adorauerint imaginem bestia, occidantur ibidem v. 15. At quis pontificum hoc unquam fecit; etiamsi per bestiam illam priorem intelligeretur Romanum Imperium?

217 IV. Quæ de caractere bestia circumferendo dicuntur, ad pontificem applicari non posse, superius dictum est assert. 1. argum. 5.

Tertio obijciunt pag. 397. illud ex Apocalypsi 17. ubi calumniantur, *Papam introduci ut scortum nobile, quod insideat decicorni bestia, eamque subigat & tractet pro libitu, Regesque terra ueneficis ac uino prostitutionis sua demeret.* Et in eundem sensum Hailbrunnerus in suo A catholiconte pag. 439. *quicquid honoris, reuerentia, obsequij & officij ab Imperatoribus, Regibus, & Principibus Christianis præstitum est Romano Pontifici, id, inquit, iniuria temporum accidisse: quin etiam hoc modo impleri debuisse Prophetiam Apocalypsis 17. v. 2. & cap. 18. v. 3. Reges terra cum magna meretrice Babylonica fornicatos. Quod si hac iniuria sit, posse Iesuitas, eorumque socios, cum Ioanne, cum Christo, & ipso Spiritu Sancto, qui hac dicantur aut reuelantur, expostulare.*

Sed hanc execrabilem & uanissimam calumniam non tam Romano Pontifici, quam Romano Imperio contumeliosam, & in ipsum Spiritum Sanctum sacra scripturae authorem iniuriosam,

ipsa scriptura euidenter redarguit. I. Dicitur mulier illa ebria de sanguine sanctorum, v. 6. At quoniam Pontifices sanctorum adeo copioso sanguine maduerunt? nihil plane de hoc historia habent; cum è contrario plurimi Pontifices sanguinem pro fide fuderint. Quod si uel hæreticos diabolus Martyres nobis dabit Hunnius, nos semper unius loco centum Catholicos Dei Martyres, ab hæreticis, aut Ethnicis interemptos redemus.

218 II. Bestia cui mulier insidere dicitur, habet capita septem, & cornua decem, ibidem v. 7. Per septem autem capita significari septem montes, & septem Reges, ipsemet S. Ioannes inferius declarat. Qui etiam addit, ex illis quinque cecidisse, unum esse, & alium nondum uenisse; & cum uenerit, oportere illum breue tempus manere ibidem v. 10. Quoniam autem sunt septem illi Reges, qui Romano Imperio tanquam capita prædicto modo inhæserint?

Dicerent forte aduersarij, esse septem Electores Imperij; nisi à suismet sibi Principibus Electoribus timerent. Verum id etiam nec scriptura, nec historia admittit. Nam 1. Antichristus, secundum aduersarios, iam multo ante hanc Septemuirum dignitatem constitutum exortus fuerat. 2. Electores septem non sunt Reges septem, sed unus tantum illorum Rex est. 3. Ex septem illis Regibus, ait Sanctus Ioannes, quinque cecidisse, unum esse, alium nondum uenisse: quæ nec per somnium quidem Electoribus Imperij aptari queunt.

219 III. Dicitur ibidem v. 14. quod decem Reges cum Agno pugnatu, & ab Agno uincendi, una cum bestia desolatam facient fornicariam, ipsamque igne concremabunt. Atqui Pontificia Cathedra nunquam hæcenus desolata fuit, multo minus igne cremata; nec unquam igne cremari poterit, utpote spiritalis. Neque dici potest, quinam sint futuri decem illi Reges infideles, qui potestate sua bestia, hoc est, ut uult Hunnius, Romano Imperio traditâ, Antichristum simul & Pontificem impugnatu sint.

220 IV. denique ipsemet Ioannes aperte declarat, per mulierem, non Pontificem, non Pontificiam Cathedram, sed ciuitatem; nec ciuitatem quamlibet, sed iam tempore S. Ioannis orbis dominium habentem designari, qualis quidem tunc sub Imperatoribus Ethnicis erat Roma, minime uero Pontifex. Et mulier, inquit ibidem v. 18. *quam uidisti, est ciuitas magna, quæ habet regnum super Reges terra.* In quem sensum post Tertullianum, & Hieronymum; ita etiam aperte de muliere docent Bellarminus lib. 2. de Pontifice cap. 2. & l. 3. cap. 13. Franciscus Ribera & Blasius Viegas in Apocalypsis cap. 17. ut per eam scilicet intelligatur Romana urbs, non qualis iam est, fidem Christianam professâ, Romanisque Pontificibus subdita, sanctitatis & fidei Magistra, & ut ait Hieronymus lib. 2. contra Iouinianum, quæ scriptam in fronte blasphemiam Christi confessione deleuit, urbs potens, urbs orbis domina, urbs Apostoli uoce laudata: sed qualis circa tempora Sancti Ioannis Apocalypsin scribentis erat, idololatriæ

princeps, superstitionum auctrix, Christiani nominis crudelissima insectatrix, & sub Nerone ac Domitiani, & paulo post sub Traiani dirissimis persecutionibus, multorum millium Martyrum sanguine ebria; qualem etiam excussa Romani Pontificis obedientia; denuo circa finem mundi futuram non contemnendis argumentis quidam sibi colligere videntur. Hæc vrbs talis, & tam detestabilis, adeo prona diaboli ope nixa, vt planissime, ac sigillatim citati auctores declarant, per illam mulierem bestia, hoc est, diabolo, non Romano Imperio insidentem designatur. Pontificem autem, vel Sedem Pontificiam, aut Ecclesiam Romanam, per mulierem; & simul per bestiam Romanam Imperium significari, ne somniant quidem sobriè videri potest, & apertissima est aduersus totam Christi Ecclesiam, ipsiisque Spiritum sanctum blasphemia, vt dictum.

221 Quod autem aduersarij præterea quorundam Christianorum & Catholicorum Imperatorum priuatis tamen de causis male in certos quosdam Romanos Pontifices affectorum, exulcerati pectoris scommata, quædam & conuitia in eisdem Romanos Pontifices obijciunt, speciatim Friderici II. Ludouici IV. Henrici IV. faciunt illi, quod canes patellarij solent, qui ciecta ab exulcerato pectore phlegmata tanto suauius lingunt & exsugunt, quanto in se horridiora & fœdiora sunt: cum tamen interim constet, eos ipsos Imperatores alioquin Romanam in se Cathedram magna reuerentia coluisse, eidemque se subiectos agnouisse, vt particulatim ostendi in Apologetico relationis de Colloquio Ratifponensi cap. 16.

222 **ASSERTIO IV.** Dicere Romanum Pontificem esse Antichristum, est in signis iniuria in vniuersam Christianam Ecclesiam. Probatur & declaratur assertio. Nam si Romanus Pontifex Antichristus est, iamque, vt dicunt, à multis annis fuit, Antichristi opera Christum edocti sunt Fræcones, Saxones, cæteri Germani, item Poloni, Dani, Morau, Bohemi, Vngari, & nostro æuo Indi, Iapones &c. quos Romana Ecclesiæ Sacerdotum labore & studio, in Christum credidisse, nec Sectarij negauerint, imo centuriatores ipsi Centuria 1. lib. 2. cap. 10. & Centuria 7. cap. 2. & Cent. 8. cap. 2. testantur: & publica notitia constat, Augustinum, Patritium, Maternum, Chilianum, Bonifacium, Swibertum, Rupertum, aliosque Septentrionalium prouinciarum Apostolos à Romanis Pontificibus missos, in Anglia, Hybernia, Germania Christi Euangelium prædicasse, eosque populos ad Christi fidem conuertisse. Talia ne faciat Antichristus? Abiuratus Christi hostis & aduersarij de quo scribit Apostolus 2. Theff. 2. quod extolletur super omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur; seu qui vt vaticinatur Daniel cap. 11. Deum Patrum suorum non reputabit, nec quemquam Deorum curabit.

223 Et friuolum nimis est, quod Hunnius & Hailbrunnerus in Apologetico pag. 389. dicit, intelligi facile posse Antichristi opa populos ad Chri-

stum fuisse conuertendos. Si quidem & Iudas, inquit, (quem Christus diabolum nominat Ioannis 6.) in Christiana Religione homines erudiuit, doctrina simul & miracula. Quin etiam Scribas & Phariseos, auunt, circumisse mare & aridam, vt gentes ad suam religionem conuerterent, & tamen ab ipso Christo fuisse dictos fures & latrones.

Sed nugæ sunt istæ. Nam primum in studio veræ fidei propagandæ, quæ comparatio Iudæ, & Phariseorum, qui circumeuntes mare & aridam vix vnum profelytum, aut Christianum, faciebant; & Romanorum Pontificum, quorum opera tot populi conuersi sunt? Deinde aliud est, malum esse priuatis moribus, & professione ac officio bonum, quales fuerunt Iudas & Pharisei: aliud, & moribus, & professione ac doctrina simul omni modo execrabilem, Christoque aduersarium esse, vt Antichristum futurum esse, supra ostendimus.

Ostendant illi de Antichristo similiter, vt de Scribis & Phariseis à CHRISTO pronuntiatum, Omnia quæcunque dixerint vobis, seruate & facite, &c. Matthæi 23. vel vt de Apostolis; Qui vos audit, me audit, Luca 10. & tunc fatebimur, nullam iniuriam CHRISTO & Ecclesiæ facere, qui tot populos Antichristi opera ad Christi fidem conuersos dixerit. Vt interim taceam, à Christo non Phariseos & Scribas, sed eos, qui se ante Christum pro Messia impudenter iactauerunt, fures & latrones vocatos esse.

224 **ASSERTIO V.** Dicere Romanum Pontificem esse Antichristum, est doctrina calumniosa, nec in Imperio hætenus publiq. fide tolerata; nec cum doctrina & principijs Pseudoeuangelicorum prædicantium, à quibus iactatur, consentiens; quamuis ex communi alioqui omnium hæreticorum principio, manifestarijque hæretici doctrina hausta. Hæc assertio quoad singulas partes probatur & declaratur. Primum enim calumniosam hanc doctrinam in Imperio hætenus communi auctoritate & consensu toleratam non esse, nec adeo communi pacificationis formula comprehendendi, ita probatur: quia hætenus omnes formulæ pacificationis in Imperio editæ, ad duas tantum Religionis formulas pertinent; Catholicam scilicet, & eam, quæ Confessionis Augustanæ dicitur, vt patet, ex Recessu imperiali edito in Comitij Augustanis Anno 1555. vbi non solum Concordia Passauiensis confirmata, sed insuper etiam plena & absoluta, quoad vtramque Religionem, pacis formula constituta & sancita fuit; addita tamen hac expressa restrictione: vt omnes aliæ Religiones, quæ cum alterutra prædicta (Catholica, & Confessionis Augustanæ) non conspirant, in hac pacificatione non contineantur, sed omnino excludantur. Iam vero Pontificem Romanum esse Antichristum, in tota Confessione Augustana nusquam habetur: Ergo cum sit alioqui dogma adeo exorbitans, & probrosum ac iniuriosum non solum Romano Pontifici, sed etiam toti Imperio Romano ac vniuersæ Christianæ Ecclesiæ, vt dictum, non est existimandū, impunitatē & securitatem, quæ alioqui fidei & doctrinæ

Confes-

Confessionis Augustanæ indulta est, etiam ad hoc ipsum tam prodigiosum & execrabile dogma extendi.

225 Secundo vero id ipsum dogma, eiusque dogmatis propagationem non satis coherere cum ipsorum Prædicantium præcipue Lutheranorum, religione & principijs, pluribus argumentis declaratur. I. Quia in ipsa eorum explicatissima fidei professione, nimirum in Confessione Augustana Carolo V. Imperatori Anno 30. oblata, nulla eius dogmatis facta est mentio ut dictum. Quod si hic adeo necessarius est fidei Lutheranæ articulus, cur in sua Confessione, quam à claritate & integritate adeo collaudant, hanc suam fidem professi non sunt? an forte timebant, ne propter hanc suam fidem seu perfidiam diaboli calumniatoris Martyres fierent Prædicantes? aut certe ne fortassis confessio tali in ipsum Romanum Imperium contumelia & probro cõspurcata, in pacis ac conuientia, seu impunitatis ciuilibus fædus & societatem non admitteretur? Sed videant Prædicantes, ne ob hoc ipsum, quod huic contumelia, grauissimæque in Imperium Romanum iniuriæ impunita adpromissa non est, ad promeritas ipsi authores eius contumeliae pœnas aliquando deposcantur.

226 II. Si Pontifex Romanus Antichristus est, reliqui vero Episcopi Catholici, commilitones & socij Antichristi, necesse est, ut Pseudoeuangelici Ministri suæ vocationis & potestatis iura ad ipsum Antichristum referant: quando quidem ij, qui vel sapientissime ex ipsis vocationis iura profequi ac tueri sibi videntur, ea ad Romani Pontificis, ac Episcoporum Catholicorum auctoritatem ac potestatem referunt. Quam autem ijs honorificum sit, nouoque eorum Euangelio decorum, vocatione Antichristiana niti ac fulciri, ipsi viderint. Nos quidem illis talem honorem non inuidemus.

227 III. Fundamenta, quibus aduersarij hanc calumniam potissimum fulciunt, sunt partim quædam Prophetiæ obscuræ Danielis, quas sensu allegorico suo arbitrato explicant; partim est ipse liber Apocalypsis Sancti Ioannis. At vero neutrum fundamentum ab aduersarijs firmum & solidum haberi potest. Primo, quia ex allegorico sensu firmum argumentum non duci, ipsimet in Apologia Confessionis Augustanæ profitentur tit. de Sacrificio Millæ, vbi asseueranter pronuntiant: *Allegorie non parunt firmas probationes.*

Deinde cû Lutherus olim præfatione in Apocalypsin adeo diserte testatus sit, se librum Apocalypsis nec pro Apostolico nec prophætico habere; sed pro tali, qui similis sit libro quarto Esdræ: cuique suus Lutheri spiritus se accommodare nullo modo possit: qua conscientia Prædicantes, quoque spiritus impulsu, eundem librum Apocalypsis ita nunc contra sui Prophetæ & Euangelistæ Lutheri antiquum illud iudicium ac sententiam, ex prophano sacrum, ex apocrypho authenticum, ex non Canonico Canonicum facere audent; ut eum nunc velut præcipuum nefarij illius sui contra nos dogmatis de Antichristo fundamentum ac principium constituent?

Aut enim sanctus fuit spiritus Lutheri, eundem librum reijcientis; aut non sanctus. Si sanctus; Ergo Prædicantium spiritus, utpote sancto contrarius, prophanus erit: & tunc quid ex prophano spiritu contra nos & vniuersam Ecclesiam rite concludent? Si non sanctus, adeoque prophanus: Ergo ex profano spiritu Lutheri fides illorum & Ecclesia enata, quam cordato homini conscientia securitatem præstare poterit; quodque ad præscriptam tot sæculis Ecclesiæ Catholicæ auctoritatem conuellendam robur habebit?

228 Tertio vero nihilominus abominabile hoc dogma ex communi omnium hæreticorum principio haustum esse, ita probatur. Quia Prædicantes in tota hac disceptatione de Antichristo, illud principium seruandum præscribunt, ut videre est apud Hailbrunnerum a. 14. c. 3. rem hanc, omni Ecclesiæ auctoritate seposita, ex sola scriptura diiudicandam & definiendam esse: quod quidem esse commune omnium hæreticorum principium, quæst. seq. patebit.

In quem sensum etiam citant Chrysostrum homil. 49, in caput 24. Matthæi super illa verba: *Cum videritis abominationem desolationis stantem in loco sancto: id est, inquit, cum videritis hæresim impiam, qua est exercitus Antichristi, stantem in locis sanctis Ecclesiæ: in illo tempore, qui in Iudæa sunt, fugiant ad montes, id est, qui sunt in Christianitate conferant se ad scripturas. Quia in tempore hoc, ex quo obtinuit hæresis illa Ecclesiæ, nulla probatio potest esse vera Christianitatis; neque refugium potest esse Christianorum aliud, volentium cognoscere fidei veritatem, nisi scripture diuina.*

229 Cæterum hac re aduersarios turpiter fallere, indubitatum est. Primo enim locus ille quem vel Sancti Chrysostrum falso citant hom. 49. in caput 24. Matthæi, non est Chrysostrum; imo nec vllius Catholici scriptoris, sed hæretici. Desumptus enim est, non ex homilij ipsius S. Chrysostrum in Matthæum, que grece & latine extant; sed ex autore operis imperfecti, quod solum latine legitur; idque Chrysostrum non esse, nullam esse dubitationem, inquit Erasmus in præfatione illius operis.

230 Ex nostris vero, hoc est, Catholicis, egregie Baronius Cardinalis anno 407. num. 11. *Hand æquo animo pari possumus, inquit, adscriptas fuisse sanctissimo viro eius titulo hætenus consignatas 54. homilias, quas opus imperfectum in Matthæum nominant &c. Quis enim non iure commoueat cum videt, adscribi sanctissimo viro, ab incerto auctore, sed certo hæretico, hæreticorum deterrimo, compositas illas homilias purulentas, hæresum scatenes verbibus; qua ne pilum quidem Chrysostrum vel in dictione, vel in sententijs, vel in dogmatibus habent; sed sparsas hæreses Manichæorum, Montanistarum, Arianorum, ac Donatistarum continent; atque plane in omnibus se prodant auctor longe longius ab Ecclesia Catholica alienum, qui Catholica Ecclesia toto orbe diffusa saepe detrahat, & vix in paucis veritatem reperiri contendat; ut quidem in illo ipso loco obiecto accidit.*

231 Omnium vero Catholicorum certa hæc & cõsentiens sententia est, opus illud aut hæretici

esse.

esse, aut ab hæretico corruptum; cum Ariana hæresis expressa & indubitata in eo signa & indicia reperiantur; speciatim homil. 48. vbi *homouianos* (hoc est, Catholicos) vocat hæreticos: qua de causa etiam à Paulo Papa IV. in Catalogo scriptorum suspectæ fidei annumeratum est. Et vero hunc ipsum de quo agimus locum, tanquam ab Arianis, ad solam scripturam appellare solitis, insertum, è quibusdam Codicibus nuper emendatis sublatum esse, testatur Bellarminus lib. 4. de verbo Dei c. 11. Sed qui homiliam illam 49. legerit, simulque curâ præcedenti contulerit, in qua, vt diximus, homouisiani vocantur hæretici, satis intelliget, totam fere vtriusque homiliae dissertationem contra homouisianos, hoc est, Catholicos esse.

232 Vnde secundo etiam aduertendum, dictum illud à Prædicantibus citatum, non loqui præcise, de temporibus nouissimis, nec de propria personali; ipsius Antichristi præsentia; sed scriptorem illum ad sua; (cum Ariani vigerent) tempora respexisse, vt aperte ipse indicat superius: *Exercitus autem Antichristi sunt omnes hæreses, præcipue ista, quæ obtinuit Ecclesiæ locum, & stetit in loco sancto. &c.* Et rursum: *Abominationem autem desolationis diximus esse hanc ipsam hæresin, quæ occupauit sanctæ Ecclesiæ loca, & multos desolauit à fide. &c.* Ad hanc, vt ait, hæresin spectant verba illa à Prædicante obiecta: *Quia in tempore hoc, ex quo obtinuit hæresis illas Ecclesiæ. &c.*

233 Quamnam autem præcipue (vt ipse loquitur) hæresin voluerit hic author designare, non obsecrum est ex verbis subsequentiis, & notis quibus eam describit. Nam 1. dicit illas hæreses habere omnia hæc, quæ sunt propriè Christi, *Ecclesiæ, scripturas diuinas, Episcopos, ordines Clericorum, similiter baptismum, aliter Eucharistiæ, & cætera omnia, denique ipsum Christum.* 2. ait eius hæresis tempore signorum operationem omnino leuiatam (sive sublata) esse in vera Ecclesiâ, magis autem apud eos inueniri, qui falsi sunt Christiani; vbi procul dubio Catholicos intelligit. 3. passim eam describit veluti late dominantem, & à temporibus Constantini præsertim & Theodosij; suos terminos late proferentem. Et nos quidem, inquit, exponimus hic auditiones prætorum & fames &c. quæ ante præcesserunt, à tempore Constantini vsq; ad tempus Theodosij. *Abominationem autem desolationis esse hanc ipsam hæresin, quæ occupauit s. Ecclesiæ loca. &c.*

234 Ad eundem plane modum idem author vnquamquam peculiarem sui temporis (vt ait) hæresin siue Ecclesiâ perfringit homilia præcedente, in qua, vt dictum, homouisianos vocat hæreticos: vt non immerito Bellarminus loc. cit. dixerit, eundem authorè hom. 49. ex qua obiectus locus depromptus est, contra Homouisianos illos, hoc est, Catholicos, (præcedenti homilia hæreticos vocatos) fere semper loqui: cum alioqui nulla alia possit hæresis assignari, cui ex mente authoris notæ illæ conueniant. Ex quibus manifestum fit, Prædicantes suæ de Antichristo dissertationis hæreticum fundamentum, ex hæretico authorè, ad hæresin Arianam contra Catholicam Ecclesiâ tuendam, idq; sub pallio S. Chrysolomi præstruxisse. Ex quo ipso funda-

mento facile de reliquo toto ædificio fieri potest coniectura. Atq; hæc, pro ratione scholasticæ tractationis, de Antichristo & Antichristiana Sectariorum calumnia, aduersus Romanum Pontificem, dicta sufficiant. Plura hac de re disserui in Apologetico relationis de Colloquio Ratisponensi, cap. 14. 15. 16. & 17. & in Anatomia Confessionis Augustinæ part. 2. demonstrat. 5. §. 13. à n. 234. & in Dioptra fidei libro 3. cap. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. E quibus hoc loco potissima selegimus.

DV BIVM VI.

An, & quæ ratione Pontificis auctoritas & definitio sit infallibilis; etiam cum extra Concilium generale aliquid circa fidem definit: & vnde constet, eum publica auctoritate aliquid definire.

Ad S. Thomæ 2. 2. q. 1. a. 9. & 10.

235 Versati sumus hætenus circa quæstionem an est; an scilicet in Romano Pontifice sit auctoritas diiudicandi & definiendi res fidei, eaque Ecclesiæ vniuersæ proponendi; sequitur, vt ad quæstionem quid, seu qualis sit ea auctoritas, progressum faciamus; an scilicet sit infallibilis, tum in rebus fidei definiendis, tum etiam in decretis morum sancientis; cui rei explicationem hoc & sequenti dubio exequemur. Et quoad res fidei attinet, quia varia consideratio esse potest Pontificis, ipseque; etiam diuersis medijs ac modis, tum scilicet extra Concilium generale, tum etiam in Concilio generali, rem aliquam fidei definire potest, est ea res, pro varia eiusmodi consideratione, pluribus assertionibus explicanda.

236 ASSERTIO I. Pontifex, vt priuata persona, atque etiam vt Doctor particularis, non minus ac alius homo, in agendo, opinando, ac tum voce, tum scriptis, seu editis libris docendo, (seclusa hæresi) labi & errare potest. Hæc assertio est extra controuersiam. Ratio est; quia Pontifex etiam ipse cum homo sit, nec velut persona priuata, & particularis vlla promissione seu priuilegio speciali diuinitus concessio fulciatur, quo minus errare possit, idcirco nec lapsus & error, nec humani quicquã ab eo alienum existimari debet: nec vero eiusmodi libri censendi sunt esse Romani Pontificis decreta, sed priuati tantum Doctoris monumenta.

Et insuper libenter fatemur, non omnes Romanos Pontifices optimis vixisse moribus. Quod tamen adeo publicæ eius auctoritati & officio nihil derogat, vt Christus ipse nobis hac in parte, diligenter cautum esse voluerit, ne forte propter mores improbos officium contemnamus. Matthæi 23. v. 2. *Super cathedram Moysi sederunt scribæ & Pharisei. Omnia ergo quæcumq; dixerint vobis, seruate, & facite: secundum opera vero eorum nolite facere; dicunt enim & non faciunt.*

ASSERTIO